

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Muntaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII

Barcelona 20 Juny de 1914

Núm. 346

SUMARI

L'arrendatari de la moral

Histories extraordinaries d'Edgar

A. Poe.-Silenci, per C. R. B. trad.

Ram de primavera, per JOSEP LLEONART.

Nit de Sant Joan, per MAGÍ VALLS I MARTÍ.

Del llibre.-«Espectacles i Mitologia», per J. M. LÓPEZ PICÓ

Esteve Monegal, escultor, per ALEXANDRE PLANA.

De doctrina estètica.-De la bellesa.-De l'armonia o equivalència de bellesa en art, per MARTÍ CASANOVAS.

Estudis Verdaguierians.-El sentiment de patria en l'Obra de Mn. Cinto, per J. FORNELL.

El príncep mut, Rondalla popular, per F. MASPONS I LABRÓS.

De la premsa

La decadència de la política a Barcelona, per PERE COROMINAS.

Informació

L'Escola de bosc a Monjuich.

Llibre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

L'arrendatari de la moral

A conseqüència del darrer debat, i gracies a l'intervenció admirable d'En Cambó, el senyor Lacierva ha quedat inutilitzat com home politic espanyol. En Cambó no maquinava pas una venjança catalanesca contra l'home que tingué l'audacia incalificable de presentar la Setmana Tràgica com un fet de separatisme, contra l'home funestíssim de la repressió, contra el principal autor de aquella impopularitat d'En Maura a la qual es degué un naufragi de les primeres esperances de concreció legal de nostra aspiració. En Cambó és prou essencialment politic per no deixar parlar una rancunia, per justa que sigui, en el moment que ha d'obrar una eficacia. En Cambó intervingué com ho feu obeïnt a una necessitat de sanejament de la política espanyola; amb tota la seva repugnantia i el seu menyspreu es veié obligat a parlar de l'arrendatari de la moral, —disponible per mauristes i datistes,—davant l'absoluta exigencia de aquest moment politic en el qual no es resol cap cosa, però es prenen ja posicions significatives i trascendentals.

¿Qui és el diputadet cuner, el periodista sospès en el batxillerat que ha dit que l'atac d'En Cambó a en Lacierva era inoportú, fora de lloc? En el Congrés s'estava precisant una mena de balanç de la política espanyola, es recomptaven les energies nacionals, s'orientava al país vers la llealtat mútua de les comunions opostes. Contra la vibració de sinceritat del Congrés, s'aixecava el home honest, cacic a Murcia i apòstol a Madrid, devot al ensems de la novela picaresca i dels Comitès de Defensa social; i aquest home encarnava tota

la duplicitat de la vella política, amb un tartufisme tan evident que només podia embadalir-s'hi encara la massa neutra provinciana, la gent grisa i lluenta per la qual és un excel·lent digestiu la moral dels altres.

La permanencia del equívoc interessat d'En Lacierva, era una obturació descarada per les noves corrents de la redempció espanyola: ARA, doncs, a l'hora del garbellament i del triatge, calia confondre aquest debelador suposat del mal, que ha acabat traint En Maura, deixant-lo tot sol en el compliment d'un exili que li guanyà la *pose* ultramontana i la incapacitat política de son Ministre de la Governació.

Llegiu les cartes d'En Cambó i en Lacierva donades als taquígrafs; en Lacierva és un Romero Robledo espès i feixuc. En Cambó és el polític clarivident, tot amplitud d'esperit, tot dignitat d'ideal. En Cambó ja en sa missiva atacava formalment en Lacierva per sos errors imperdonables; en Lacierva se sortí del pas amb l'ironia barata que es gasta a Madrid quan per atzar es topa amb una cosa viva. En Lacierva ha obtingut un èxit sentimental de la majoria; una xaranga ben madrilenya com la oferta a En Moret darrera unes paraules d'En Macià. En Cambó ha tingut l'acert, la consideració dels millors polítics espanyols, *la eficacia*. L'arrendatari de la moral queda avui a l'altura d'un candidat a governador civil, d'un rebuig flotant per les aigües estancades del regisme antic.

Histories extraordinàries d'Edgar A. Poe

SILENCI

FAULA

Dormen els cims de les muntanyes
i els afraus i els puigs i les balmes.
ALCMAN.

«Escolta'm», digué el Dimoni, posant la seva mà sobre'l meu cap. «La contrada de la qual jo parlo és una contrada l'òbrega de la Libia, a les vores del riu Zaire. I allí no hi ha repòs, ni silenci.

»Les aigües del riu tenen una color de safrà i malaltia; i elles no corren cap a la mar, sinó que palpiten eternament, sota l'ull vermell del sol, amb un moviment avalotat i convulsiu. Fins a moltes milles a cada costat del jaç llotós del riu, hi ha un pàlid desert de gegantins nenúfars. Ells sospiren l'un a l'altre dins aquesta solitud i allarguen cap al cel els llurs colls d'espectre, i decanten d'ací i d'allí les llurs testeseternes. I hi ha allí una remor indistintaqui surt d'ells com el brogit de una aigua subterrània. I ells sospiren l'un a l'altre.

»Però hi ha una frontera al llur reialme—la frontera de l'ubaga, horrible, enlairada selva. Allí, com les ones a l'entorn de les Hèbrides, el petit bosc és agitat continuament. Però no hi ha cap vent atravesant el cel. I els enormes arbres primitius se branden eternament de un costat i d'altre amb un sò esclatant i poderós. I de les llurs altes cimeres, gota a gota, s'escola una perdurable rosada. I a les arrels, estranyes flors metzineres se torcen dins un endormiscament agitat. I per dalt, amb un cruixir ressonant, els núvols grisos se precipiten sempre cap a ponent, fins a rodolar com una catarata, per darrera el mur inflammat de l'horitzó. Però no hi ha cap vent atravesant el cel. I a les vores del riu Zaire no hi ha repòs, ni silenci.

»Era nit, i la pluja queia; i caient, era pluja, però havent caigut, era sang. I jo m'estava dins la maresma entre'ls grans nenúfars, i la pluja queia damunt del meu cap,—i els nenúfars sospiraven l'un a l'altre dins la solemnitat de la desolació.

»I, totduna, la lluna muntà a través la fina boira funeral, i era de una color carmesina. I els meus ulls caigueren sobre una enorme roca grisa, dreta al marge del riu i il·luminada per la claror de la lluna. I la roca era grisa, i sinistra i alta,—i la roca era grisa. Damunt del seu front hi havien caràcters gravats dins la pedra; i jo camini través la maresma de nenúfars fins a arribar tocant el marge, per tal de llegir els caràcters de damunt la pedra. Però jo no puguí desxifrar-los. I jo me'n tornava a la maresma, quan la lluna lluí amb una vermellor més viva, i jo vaig girar-me i vaig mirar novament a l'indret de la roca, i els caràcters;—i aquests caràcters eren: DESOLACIÓ.

»I jo vaig mirar amunt, i hi havia un home dalt del cim de la roca; i jo vaig celar-me entre'ls nenúfars per tal d'atalaiar les accions de l'home. I l'home era de una forma alta i majestuosa, i era embolicat dels muscles als peus amb la toga de l'antiga Roma. I el contorn de la seva figura era indistint,—però les seves faccions eren les faccions de una divinitat, perquè el mantell de la nit, i de la boira, i de la lluna, i de la rosada, havia mig descobert les faccions del seu rostre. I el seu front era enlairat i pensívol, i el seu ull esverat per l'ansia; i dins les quantes arrugues de la seva galta jo llegí les faules de la tristesa, i la fatiga, i el basqueig de l'humanitat, i un gran deler de solitud.

»I l'home s'assegué dalt de la roca, i decantà el cap sobre la mà, i mirà a l'entorn la desolació. Mirà a baix el petit boscam inquiet, i més amunt els enormes arbres primitius, i per dalt de tot el cel ple de cruiximents, i la lluna carmesina. I jo m'estava arraulit a soplug dels nenúfars, i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitud;—però la nit avançava, i ell seia dalt de la roca.

»I l'home apartà la seva mirada del cel, i guaità cap al malinçònic riu Zaire,

i cap a les grogues aigües funerals, i cap a les esblaimades legions dels nenúfars. I l'home escoltava els sospirs dels nenúfars, i la remor qui sortia d'entre ells. I jo m'estava arraulit sota el meu cobert i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitud;—però la nit avançava, i ell seia dalt de la roca.

»Aleshores jo davallí a dins els recers de la maresma, i camini per entremig la feresteguesa dels nenúfars, i cridí els hipopòtams qui habiten entre'ls fangars dins els recers de la maresma. I els hipopòtams oïren la meua crida, i vingueren, amb els behemoths, fins al peu de la roca, i bruelaren fortament i espaventosa sota la lluna. I jo m'estava arraulit sota'l meu cobert i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitud;—però la nit avançava i ell seia dalt de la roca.

»Aleshores jo vaig maleir els elements amb la maledicció de l'avalot; i una esfereidora tempesta es congrià al cel, on suara no hi havia hagut cap vent. I el cel esdevingué lívid amb la violència de la tempesta—i la pluja batia el cap de l'home—i les ones del riu sobreixien—i el riu atormentat saltava en escuma—i els nenúfars xisclaven dins els llurs llits—i la selva s'esmicolava al vent—i el tro rodolava—i el llamp queia—i la roca brandava fins als seus fonaments. I jo m'estava arraulit sota'l meu cobert i espiava les accions de l'home. I l'home tremolava dins la solitud;—però la nit avançava, i ell seia dalt de la roca.

»Aleshores jo fui enfellonit i vaig maleir, amb la maledicció del *silenci*, el riu, i els nenúfars, i el vent, i la selva, i el cel, i el tro, i el sospirar dels nenúfars. I ells foren sobtats per la maledicció, i *esdevingueren muts*. I la lluna cessà d'enfilel·lar-se pel seu treballós camí cap al cel—i el tro expirà—i el llamp no se encengué—i els núvols penjaren immòbils—i les aigües se recolgaren al llur jaç i hi restaren—i els arbres cessaren de brandar-se—i els nenúfars no sospiraren pus—i ja no s'oí més la remor qui sortia d'entre ells, ni cap ombra de sò en tot el vast desert sense límits. I jo vaig mirar a l'indret dels caràcters de la roca, i ells eren canviats;—i els caràcters eren: SILENCI.

»I els meus ulls caigueren damunt la semblança de l'home, i la seva sem-

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunchs

blanca era pàlida de terror. I, apressadament, ell aixecà el seu cap de la seva mà, i es redreçà dalt de la roca, i donà orella. Però no hi havia cap veu en tot el vast desert sense límits, i els caràcters de damunt de la roca eren: SILENCI. I l'home s'extremí, i girà el cap, i s'enfugi lluny, lluny, precipitadament, així que jo no el vegi pus.»

Hi han força bells contes dins els volums dels Magus—dins els melancòlics volums relligats en ferre dels Magus. Allí dins, jo dic, hi han magnífiques històries del Cel i de la Terra i de la mar poderosa—i dels Genis qui han regnat sobre la mar, i la terra, i el cel enlairat. Hi ha molta de ciència aiximateix dins les paraules qui foren dites per les Sibil·les; i santes, santes coses han estat oïdes temps enllà per les ubagues frondes qui tremien al voltant de Dodona—però, com és cert que Allah és vivent, aquesta faula que m'ha contada el Dimoni, quan s'assegué al costat de mi dins l'ombra de la tomba, jo la tinc per

la més meravellosa de totes! I quan el Dimoni posà fi a la seva història, se deixà caure dins la conca de la tomba i rigué. I jo no poguí riure amb el Dimoni, i ell va maleir-me perquè jo no podia riure. I el linx qui habita per l'eternitat dins la tomba, en sortí, i s'ajacà als peus del Dimoni, i el mirà fit a la cara.

C. R. B. trad.

Obres de Josep Carner

Llibre dels Poetes	3 pessetes
Primer llibre de sonets	5 »
Segon llibre de sonets	4 »
Els Fruits Saborosos	1 »
La Malvestat d'Oriana	2 »
Les Monjoies	5 »
L'Idili dels Nyanyos	0'75 cts.
Auques i Ventalls	5 pessetes

Se troben de venda a la Casa Lluís Gili, Editor i llibrer, Claris, 82, i a nostra Administració.

Ram de primavera

II

Auques i Ventalls per Josep Carner.

Perquè hi ha un Carner que fa de la paraula el que vol, és possible un Carner cantant a soles amb el seu esperit davant dels horitzons infinits i un segon Carner que canta, com diria jo?... com home de món, barceloní entre barcelonins. Aquest darrer és el poeta de *Auques i Ventalls*.

Deixem de banda, ço que és cert, que aquest llibre és en algunes seves poesies una intencionada psicologia de vides barcelonines.

Sugestionats per la correntia àgil i popular de la tonada, alguns, no sabent donar un nom a l'encís, en diràn *poesia d'aquell temps*, volent dir amb això sense atinar-hi, que hi ha en el llibre *lo etern barceloní*, justament ço que el seu autor desitjava.

Però encara en un sentit més trascendent, si bé més individual, m'apar barceloní, que és en el resultar una actitud de ciutadà de cara a ciutadans, en algun moment i tot *contra* ciutadans, no prenent-nos aquest terme sinó en el sentit que pot tenir en la persona del somrient Carner.

Per si es dibuixava, no esbrinem aon, una ganyota volent dir: —¡Poeta, ... anem, ... home ignoscentó, *qui baille aux corneilles!*—compareix aquesta poesia

on, el qui volava enllà del món físic o caminava pel cristall de les serres, vé a la terra baixa i es posa a parlar el llenguatge del comú, però amb un vel més de gracia que no es compra a la parada dels marxants.

Per si algú, i encara com si es dignés parar-hi esment deixava anar la raó de que aixó de l'escriure en vers sempre el feia pensar en aquells temps del trobador amb el guitarró, i que, miseria la de no tenir altre saber sinó el de poesia, surt una poesia que estimula amb la picantor i enllemineix amb la lleugeresa, i adins d'ella el qui parlava de la ineptitud del poeta hi veurà talvolta que un poeta pot servir i tot per a ficar-se-li a la pell i donar-lo a conèixer en un retrat

subtil i clar, i l'home que s'alabava de tocar de peus a terra es trobarà amb un altre que tot sent poeta té un coneixement tan d'home de món com ell.

Tal veig jo en *Auques i Ventalls*: una actitud que és reacció i és defensa, la escorça espinosa que guarda adins el veritable fruit lluminós de la poesia més alta, que fins i tot llumena contra claror, i en alguns indrets l'escorça s'entobreix com volent dir: Si aquesta és la meua defensa, el resplandor que adarrera hi entrobireu és el meu fruit cordial, el de la més pura poesia...

Reaccions així, eixides d'ànimes de altra qualitat són disolvents. L'història de dibuixants i literats de periòdic dels darrers anys a Barcelona n'ofereix al temps un exemple llastimós de dissolució i concupiscència. Però la d'en Carner mai no serà aqueixa amarga reacció que promou el fermentament de la Barcelona negra. Fins en l'*auca de la coblejadora* que a troços semblaria escabrosa hi ha aquella franquesa casta, i, algu altre ja deu haver-ho dit, jo trobo que val un sermó,

Ja de sempre l'ironia és inseparable d'En Carner, no sols en aquells seus articles literaris que amb una acció de cada dia i tres frases concises i ben posades creen un caracter psicològic, sino quan fins entremig dels seus articles i conferències de contextura més espiritual, vegi's *La dignitat en la poesia* o *L'Exit i l'Immortalitat*, hi surt a trascantó el barceloní entre barcelonins que es redreça rient per sota el nas. I aixó, aquest *alarde* que en termes diplomàtics se'n diria, potser és la nota més enllumenadora del caracter de poeta popular integral d'En Carner, car qui del tot encarna aital caracter és sentit i es preocupa (altra vegada un verb una mica anacrònic aplicat a n'En Carner, però, en fi, es preocupa, posem) de defensar-se de ço que ofenent la deua del seu ser poètic pugui mimvar-li el dictat de popular.

Avui, en *Auques i Ventalls*, el que ja coneixiem espiritualista fins a la rel en aquelles estrofes patriarcals del *Salm*

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

dels *Pecadors* o en aquelles de *La més Perfeta*, saturades d'una experiència prematura que no pot brotar espontàniament sinó per un do diví de l'esperit, o en *Els Infants del Boreas*, poesia feta amb manats de serena de l'aire que en sentim el toc i no podem destriar amb els ulls, el poeta popular inimitable de versos com els intercalats en el seu llibre *La Malvestat d'Oriana*, surt amb *Auques i Ventalls* com una segona personalitat que vé a dir: Hi havia, hi ha en mi allò, però per si li convenia a algú saber ho també hi ha això altre. Com sé volar de la serra als espais infinits, també sé devallar de la serra a la terra baixa i alternar arreu com és del cas. A nosaltres, poetes, no ens calia aquest estimul, mes, ja que deu ser de llei que creixin al ensems el fruit de llum de la poesia més pura i l'escorça que'l defensa, sigui en bona hora.

* *

Joan Llongueras.—*Cançons i Jocs d'Infants: Les Formiguetes. Quan jo vaig al camp. Lo que canten els aucells: (amb la música, i la traducció castellana de la lletra).*

Si hagués de parlar per mi diria que la impressió pura de la Gimnàstica Rítmica ens desmereixerà en qualsevol altra forma si l'hem vista una vegada en la representació sense paraules dels deixebles del Mestre Llongueras sobre el podium del Palau de la música Catalana. Representació que diríem composta de tres inseparables elements musicals cada ù en el seu sentit: Música del clavecí que regeix, música del pas avingut dels múltiples peus tendres ressonant, adés ràpits, adés sabedors d'esperar, adés enèrgics, adés disminuint fins a fer-se lleus com una fugida amb peus de daina, com un frec d'ales, però perceptibles sempre; i música la visió dels moviments que el pas va generant en els cossos, anhelants en la cursa, testos en el cop de peu alhora decidit i contingut, moviments que haurien fet la màxima

delícia de aquell Heine que el sol caminar de la gent italiana en una de les ciutats d'allí ja el definia: *jene Rythme des Bewegens, jene heitere Musik des Lebens...*

Si, música, música i música, tres components de una harmonia que no es poden descompartir veig jo en la pura gimnàstica Rítmica. El clavecí i, ritmant-hi, el drama acústic eloquentíssim dels peus tendres avinguts sobre la fusta sonora, i els moviments dels cossos generats dels passos, aquella *música serena de la vida*.

Al aire, sobre un prat, no m'afiguro possible la gimnàstica Rítmica segons jo la he sentida; l'aire feudal humiliaria la música del infim clavecí; ja no existiria el drama acústic dels peus tendres que diu tantes coses, car la materia del prat no té aquella fidelitat del ressó. Fallarien dos components inseparables de l'harmonia, i adieu el nostre encís.

Però ara el Mestre Llongueras, que aquí pot ser solament ell podia fer-ho, crea amb les seves tres composicions: *Les Formiguetes, Quan jo vaig al camp i Lo que canten els ocells* una altra representació rítmica apta a tot lloc, car, ni que en les notes explicatives que acompanyen aquestes cançons-jocs es parli de representació en escenari, una hora o altra quan ja siguin patrimoni dels minyons bé deuràn cantar-les i jugar-les en els seus esbarjos com ara les rondas o el *Yo tengo un castillo, materile-rile-rile, etc.*

Vol dir que les paraules i els accionats amb significat concret vindran en lloc de la sensació que rebíem del casament d'aquells tres elements cada un música en el seu sentit. Rebem-ho. Cal, a truc de ser humà, no ser massa esteta; i també serà bó al capdavall que'ls ocells i les branques es parin una estona a veure de'l que són capaces les gorges noves i els tanys primerencs de la nostra minyonesa educats en el ritme per un Mestre Llongueras. Aquests Cançons i Jocs d'Infants jo els somnio acompanyats de una música una mica apartada de cobla de sardanes. Voldria que aquestes tres

cançons-jocs tinguessin una expansió ràpida, i, com algunes vegetacions en climes fogosos i impacients aquest istiu mateix, en racers de muntanya, a les places, sota porxos i jardins alegres en poblacions d'estiueig, fessin callar els ocells i deturessin el gronxament de branques, ja que ells no poden com nosaltres assistir a l'altra gimnàstica Rítmica on lo vist i lo sentit són un atermperament musical que descansa de paraules el nostre esperit aviciat.

JOSEP LLEONART

Nit de Sant Joan

Per la nit de Sant Joan
les montanyes s'encendrán.

Per la nit de Sant Joan
les montanyes mostraran
al cel blau liurs flamerades;
les estrelles admirades
mes que mai resplendirán.

Per la nit de Sant Joan
les estrelles semblaran
com guspises de fogueres
que entre mig de les fumeres
fins al cel arribaran.

Per la nit de Sant Joan
cel i terra's miraran.
Les estrelles tremoloses
mes que mai seran zeloses;
mes que mai resplendirán.

Per la nit de Sant Joan
les montanyes s'encendrán
de la vall a les cimeres,
Beneides les fogueres
que en un cel ens tornaran.

Per la nit de Sant Joan
cel i terra un foc seran.

MAGÍ VALLS I MARTÍ

MOSAICHS E F ESCOFET & C

Paviments Unilas

Barcelona

Ronda Sant Pere-8

DEL LLIBRE**Espectacles i Mitologia** (1)

per J. M. López Picó

Ara que l'ànima es més rica
d'aquesta llum del món que és vostre esclat;
Senyor, per reposà una mica,
comença el cant de la serenitat.

I

Com un assedegat, de lluny estant,
coneix la font per la remor que'l crida,
i la il·lusió d'estar-se-la escoltant
li fa semblar que té la set guarida.

D'aquesta guisa, ma fretura, quan
jo no sé on ets i et va cercant ma vida,
sadolles tota amb la frescor del cant
per lluny que siguis i per abscondida.

Però si et veig, renoves la fretura
amb un set que no s'acaba mai;
joia dels ulls, vivent criatura!

Així l'assedegat, tantost arriba
a contemplar la font no troba esplai,
si no abeurant els ulls en l'aigua viva.

II

Deixa les flors que vessin del seu vas
amb un caient de gràcil oblidança,
com si en elles deixesis al teu pas
un perfumat record de la frisança.

Arreu de casa reparteix les flors
i llur frescor, amb ta frescor renova,
per tal que al visitar nostre redós
tothom s'endugui odor damunt la roba.

III

Si el jorn es dolç i la hora és clara,
vivim el jorn i la hora.
No'ns descuidem, que l'instant d'ara,
d'aquí un instant ja és fòra.

Se'n va l'instant, com l'aigua clara
i se'ns endú aquesta hora.
Vivim l'instant que ve, que el d'ara,
llisca i se'n va, i ja és fòra.

Així cantava un dia
a nostra vora amor, senyor.
—L'encís, qui el desfaria?—
dic, i tu em dius:—Un altre amor.

I això dient, com posseïda
d'una furor vident,
mires lliscar suau la vida
i atures la corrent.

(1) Vegi's *Ram de primavera* - I - per Josep Leonart, al número passat de CATALUNYA

IV

Si del tràfec del jorn, vinc abatut
i asprors et duc a casa de la brega;
si en mon bes d'arribada, encar batega
el marriment del jorn sense virtut.

Tu em prens el bes i me'l retornes pia
perquè n'apregui jo l'altre sabor,
i el cansament d'avui sigui llevor
de nova activitat a l'altre dia.

V

Si té la nit, dormida, en son repòs,
a dins de l'ombra lluisor d'estrelles,
el teu esguard, amor, quan dorms i és clos
la llum dels ulls traspua en les parpelles.

Si aquella llum de l'alta serenor,
l'ordre immutable en el repòs vigila;
la llum del teu esguard ordenador,
serva, quan dorms, sa resplendor tranquila.

Si al respirar la nit asserenada,
fa més claror el bellugueig d'estels,
del teu respir beat, cada alenada,
mou amb clar ritme la fulgor dels cels,

VI

Tu, diligenta, sense dir paraula,
amb tot esguard has beneït el pa.
Mentres el llesques i ens el dones, fa
una claror de sol, damunt la taula
que'ns ennobleix les ganes de menjà.

VII

La casa neta és el mirall de Deu.
No el sents aprop, amor, més que en l'altar
a tots indrets de casa el Rostre Seu,
que mirar nos la casa, ja és resar?

VIII

Em dius baixet, amb dolç esglai:
—No sé que tinc que ja el dalit em manca.
Responc:—Amor, tens el desmai
joiós, de quan va madurant la branca.

I tu aleshores et repenges més.
L'esclat vital en tu fulgura
prometedor i tant encès, que un bes
té la sabor del fruit, madura.

Stramps en lloança de la muller

Dòna, vui dir ta lloança en mos versos.
Fes-los espill immortal de ta forma;
sigui el meu cant governat per ta mida,
sota l'aspror, saborós de dolcesa,
erm ben endins de les tendres paraules
sense afalacs i que el ritme hi devingui
fàcil per llei del treball com la terra
mare del guany del teu dot de pubilla.

Mires aprop, i de tant vigilanta
poses caliu de la llar on vigiles;
per vigilar a tota hora segura,
parles molt poc i et deixondes amb l'auba.
Lloa a tos ulls! Per sa gloria et consagro,
dòna, el dolç fruit de l'amable olivera,
l'oli sagrat que il lumina i conforta
sense neguit, mansament i callada.

L'ordre ve a tu i és per llei dels teus braços.
que al teu voltant amb les mans poses ordre.
Per ordenar a tota hora mestressa,
sols de les mans fas sentir la carícia.
Lloa a tes mans! Per sa gloria et regalo
un branquilló d'ametller; sabràs dur-lo
alt, de faisó que les flors no's desprenguin
i dins les mans com en l'arbre madurin.

Dreta, és ton cos aplomat, i la gracia
ferma és en ell. Jo em complasc en mirar-te

com en mirar el conreu vell de pàmpols
gràcils i ensems endurits per la sava.
Lloa al teu cos! Per sa gracia perenne
i sa virtut en el temps renovada,
plantaré un cep. De bon cep creix la vinya,
de la bondat de la mare, la filla.

Brolla el teu pas de la propia abundancia
franca del cos floreixent en la marxa;
ritme que en tu neix i mor i es renova,
del teu alè fecundat quan camines.
Lloa al teu pas! Per sa gloria, la ofrena
et faig de un pi, perquè l'aire en sa copa
del record teu que al passar li deixaves,
deixi fervent ton imatge perfecta.

Lloa al teu seny en el qual s'acompleixen
amb abundor recatada tes gracies,
sempre deixant de son gust que ens en quedi
una humanal set de noves primicies.
Lloa al teu seny! Per sa gloria governa
d'ara endavant tota font i que l'aigua,
clara mercè, més que a dolls ens mitigui
nostres delits amb eterna mesura.

Per ton esguard i tes mans i pel noble
repòs del cos i caient de tos passos,
i pel teu seny, sobirana armonia,
fes que el meu vers sigui com la olivera,
com l'ametller, com el cep, com l'esbelta
copa del pi, i com la font d'aigua clara.

Esteve Monegal, escultor

Heus-aquí un escultor que no és arribat a l'art dels volums per una primera sugestió directa, com tants altres, sinó que ha estat per a ell un domini descobert després de les voltes i revoltes d'un llarg camí. Els amics d'aquest artista saben com en l'Esteve Monegal una forta inquietut hi havia que l'impulsava a les més diverses activitats de l'esperit. De primer eren la vasta arquitectura de les idees, lliure i lògica, però somesa a ritme allò que l'encantava, com després havia de sentir l'atracció de les harmonies exactes i fatals de les matemàtiques. Amb la filosofia fou la música, la ciencia alada del ritme, que li revelà la infinitat de les formes. Aviat el seu desig del ritme prengué un nou sentit de precisió i l'art de les línies li feia cercar allò mateix que havia cercat en Plató, en Newton i en Mozart. L'Esteve Monegal dibuixà i ja era abocat a l'art on els ritmes se fixen i esdeven eterns, on l'armonia se cristal·litza. L'Esteve Monegal esdevingué escultor. Ha treballat amb una lentitud ferma, segura. No ha volgut llençar-se a les buidors d'un espai desconegut encara; no ha intentat saltar d'un graó a un altre que no fos

l'immediat, sinó que un per un va seguint la dura graonada que dú, en l'art, al coneixement d'un mateix. I l'artista que's coneix a ell mateix, ja coneix allò que l'envolta, perquè ço que l'envolta se reflexa en ell. L'Esteve Monegal se'ns ofereix com un exemple de disciplina. Això ja dóna a la seva obra un interès penetrant, perquè no es troba sovint en un home d'inspiració el domini de la propia voluntat; ni és cosa comú veure en germanor tan íntima la imaginació amb la reflexió.

* * *

En el «Faianç Català», l'Esteve Monegal ha exposat en aquests dies les primeres obres definitives del seu treball. Dos caps en marbre, un retrat en bronze, una petita figura en marbre puríssim, un projecte de font pública i dues estàtues en bronze. Fora del retrat, totes són línies femenines. Les contempleu, i coneixent l'artista que les ha fetes néixer de les primeres materies humils del fang i el guix, ens venen al record les paraules amb què un gran iniciador, Rodin, parla del seu art. Diu

Rodin que tota la seva vida ha estat una mena d'estudi, que no pas altra preocupació ha tingut de la d'estudiar sempre, amb la qual cosa justifica la lentitud en l'execució d'algunes obres seves. Quan s'és jove, diu, no se sab mirar ben bé la natura, perquè se du en el cap un agombol de somnis, d'idees fetes, i es cerquen *assumptes* quan caldria apendre a obrir els ulls. Això és difícil. «Jo he passat la meitat de la vida, ens confessa Rodin, en oblidar les rutines, en deslliurar-me de ço que m'havien ensenyat». Sembla talment que aquestes paraules les hagués dites Rodin en una conversa amb el nostre Esteve Monegal. Aquest, crec jo que li hauria respost: O quina bona sort la nostra, la dels qui hem nascut a les darrereries del segle mort i no pas als seus mitjans, perquè creient també, com vos creieu, que cal obrir els ulls a la natura, vivim en un temps en què les velles rutines no ens prenen pas als que hem sigut lleugers d'esperit, i els somnis i les idees fetes que ens acompanyen són somnis lluminosos i clares idees. A nosaltres no ens pot fer mal la estètica eclèctica de Mr. Jouffroy, ni som esclaus de Mr. Taine, ni l'academisme vuitcentista ens ha lligat les mans. I l'Esteve Monegal, després de dir això, podria mostrar les seves obres

al vell genial de la llarga barba blanca que ha modelat el «Penseur».

* * *

Imaginem nosaltres que si l'Esteve Monegal no hagués tingut un gran amor per les arts de l'idea i del sò, no hauria arribat a l'escultura, perquè el paisatge li hauria omplert els buids del seu desig d'expressió. Però les matemàtiques, la filosofia i la música havien de fer-li sentir la necessitat d'una forma més enllà de la imprecisió i manca de lògica del paisatge, més enllà dels arbres i els núvols i els quintars i les taques d'aigua que no obeeixen a un ordre visible. En el cos humà és on el sentit de la mesura, de la proporció i de l'armonia arbitrada de la filosofia, de les matemàtiques i de la música, troba repòs. El cos humà és infinit ensems que sotmès en tot moment a les lleis eternes d'una harmonia invariable. El cos humà fou per això la gloria de l'art de Grecia, la patria de Pitàgores. S'ha dit que Fidies no podia desconèixer la Metafísica. Amb la Grecia del segle v l'art de l'escultura és també una ciència: no imita les formes, sinó que cerca l'estructura i tota l'armonia vital que les formes limiten. L'Esteve Monegal, com un devot fervent, admira la profunda saviesa que en qualsevol actitud d'un cos ens és revelada: hi veu com els plans, i els escorsos, i els volums fixen una fórmula d'equilibri, i en aquesta fórmula d'equilibri hi sent un moment de la vida infinita, bell de fixar. L'Esteve Monegal no veu, en

una figura, aquesta linia o aquella altra, l'escors graciós d'una mà que's mig gira o lleu tivantor d'una espatlla quan un braç s'estén; ell veu tot el joc d'escorsos i l'armonia dels volums de totes les parts del cos que en neixen d'aquell moviment de la mà o del braç. I és així com ha esdevingut un escultor enamorat de les belles composicions més aviat que un artista absorrt per la força d'una expressió donada, de dolor, d'engunia o de joiosa deslliurança. En la seva obra, les linies totals del cos predominen sobre les linies que limiten la testa. I àdhuc, tracta les testes com si fossin un cos sencer. Així, s'inclina als exemples diàfans de l'art clàssic, i si pogué un dia semblar acadèmic, avui ja en un punt més alt de la seva ascensió ja ens pot aparèixer la seva obra com la tradició clàssica renovada per l'esperit del noucents.

ALEXANDRE PLANA

RON BACARDI

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglasesell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

De doctrina estètica

De la bellesa

IV

De l'armonia o equivalència de bellesa en art

Els elements de condició natural són de formació i presentació il·limitada, per tant fóra d'un terme humà, de valoració de formes i conceptes. I ço que és valor d'armonia, és precisament obtenir d'aquestes formes i conceptes el seu valor absolut: per això cal una funció limitadora, ço és, de conversió en terme d'exponència humana, ço que és fóra d'aquest fur d'intel·lecte: i això s'obté sumant i limitant els aspectes dels quals aquella il·limitació es manifesta, fins a obtenir-ne el seu concepte absolut, únic, es a dir, de presentació simultània.

Es en va, per tant, cercar fóra dels elements de formació natural uns elements per la producció i manifestació de la obra d'art: la Naturalesa és la font

primera i única d'aquests elements de producció, i d'ella és que l'art deu arrencar-ne uns primers elements i primeres formes per procedir a la producció i manifestació d'un resultant d'armonia.

Però aquestes formes i elements naturals són fruit de contingència, fruit de formació natural, per tant element no humà, fóra de tota intervenció i limitació i d'ordre, i per ço de tota funció d'arbitri o de intel·lecte. Cal perquè aquests elements devinguin terme i exponent de valoració humana, limitar i regular la seva formació.—Un contingut de bellesa, obtingut per suma i resultant d'uns elements de formació natural, és terme fóra de tota valoració humana, d'intel·lecte, ja que és contingent

la seva formació i presentació; i cal, com diem, regular i limitar aquesta seva formació, fent-lo terme i valor humà, és a dir, establint un equilibri o igualtat homogenia de valors, entre aquells elements i l'intel·lecte, obtenint així un resultant final d'armonia. Es regla primària que dos exponents per correspondre's deuen ser de igual condició: per valorar i trobar aquell terme de correspondència entre uns elements i formes i un terme humà que les valori, cal procedir a donar una igualtat de condició, d'homogenitat a ambdós exponents, obtenir entre ells una correspondència, ço que s'obté fent esdevenir terme homogeni al terme qui valora, els elements qui deuen valorar-se, per arribar a la obtenció d'un exponent final.

Armonia, és, doncs, obtenir per una limitació el valor i concepte absolut— dins d'una escala de valoració humana, —d'una forma o idea; per suma de valors i conceptes diversos, obtenir un valor i concepte únic, total, de valoració absoluta. Terme de valoració, qui generat i resultant d'una funció d'intel·lecte, és a dir, esdevingut de condició homogenia a l'arbitri o intel·lecte humà, és ja terme de correspondència i terme de relació amb ell.

Hem dit, per suma de valors i conceptes diversos, obtenir un valor i concepte únic, total, de valoració absoluta. Podem dir també, referint-nos a una imatge i forma, obtenir-ne el seu valor únic, absolut, per suma de imatges i formes diverses, successives. En efecte, aquesta suma resultant és el valor absolut o concepte d'una forma en que els termes aquells diversos se complementen i formen un resultant únic, absolut, una imatge única.

Presentar i manifestar aquest concepte absolut d'una forma, és l'equivalència d'armonia, o bellesa en la obra d'art. En la Naturalesa, els elements i termes d'armonia se manifesten per una successió d'imatges i conceptes: i la harmonia no cal pas cercar-la en un valor conjunt, sinó per suma d'aquells elements i termes de successió. I així els diversos aspectes de manifestació qui donen en la Naturalesa a aquell concepte d'armonia, se manifesten per una escala presentativa de valors, per una successió, i no per una solució única, conjunta, per un terme de valoració absoluta.—En l'arbre; fulla, flor, fruit: en la successió de les estacions; primavera, istiu, tardor, hivern. Un d'aquests termes isolat, no és de per sí una solució d'armonia, sinó sols per ella, un element i valor de formació. El susdit concepte s'hi obté per una successió de presentacions: en l'art, per simultaneïtat de les presentacions aquelles.

Així serà concepte i element absolut d'armonia en art, tot aquell procés que es desenrotlla en la forma arbre,—com en cada un dels elements naturals,—recollir-lo en un concepte únic; de successiu, fer-lo esdevenir simultani, únic. Concepte absolut aquest, que en l'artista serà representat per la imatge.—Un exponent d'una solució, no genera ni és per ell mateix un valor d'armonia: una xifra, un, no és harmonia. Mes si ella se repeteix tres, quatre voltes i d'aquesta repetició n'obtenim un resultant únic absolut, tres, quatre, l'armonia existeix en aquest resultant obtingut. Igual en la Naturalesa: els elements s'hi manifesten per unitats disconjunes, de formació i presentació: sumar-les i obtenir-ne un concepte únic, és harmonia.

Podem, doncs, sentar en resultant. a) El concepte d'armonia en la Naturalesa, se manifesta per uns elements en successivitat de presentació, per unitats. b) L'armonia en art s'obté per un concepte absolut dels elements aquells, i per la seva conceptuació i presentació simultània.

L'armonia, doncs, és un terme de solució, o convertir en sistema una escala de il-limitacions. Ella és terme resultant d'una funció d'albir: i si harmonia, o element d'equilibri, és el terme final en la producció de l'obra d'art, un contingut de bellesa natural, presentada o representada, no es harmonia, ja que aquella funció d'arbitri o presentació simultània, no existeix, i aquell contingut de bellesa no és terme o valoració de bellesa en art, o d'equivalència a harmonia, sinó bellesa natural o contingent.

Els elements naturals no satisfan i no responen a aquesta necessitat de limitació, o presentació absoluta d'una valoració d'elements: i arrel de aquesta necessitat neix l'art, com neix la ciència pura, com neixen les ciències exactes, o matemàtiques. Aquesta limitació és aquella simultànietat de concepte i presentació: ella és l'element d'equilibri, ja que tota aquesta successió hi és sumada i continguda, i l'intel·lecte no sent el desig que porta la il-limitació, o presentació successiva, incessant. El terme, aquí, és l'element d'equilibri o satisfacció.

Ella neix per a generar i produir aquest terme resultant d'armonia; és, doncs, una fórmula de regulació, un sistema. I responent a aquest sistema de limitació és que s'obté aquell resultant d'armonia; i igual que l'art, la ciència pura, i amb ella les ciències exactes, o matemàtiques, que també és una fórmula de regulació i un sistema, qui per una limitació, per una suma i equivalència de uns valors en relació, arriba a

obtenir d'un concepte, el seu valor absolut, esdevenint aleshores un organisme de limitació, per tant, valor d'intel·lecte.

L'obtenció de l'armonia no és, doncs, més que un terme d'amidació, purament i per enter arbitrari: terme arbitrari, que és pendre un element o xifra limitada, per amidar i valorar una il-limitació; és ço mateix que el metre, mida limitada, arbitrària, per l'espai il·limitat. Ella és quelcom de limitat en si mateix, com a fruit que és de una funció d'albir, per tant, humana. Així, que harmonia, és com hem dit obtenir el valor absolut d'un concepte: valor absolut que no existeix en la Naturalesa, sinó en elements parcials, disconjunts, de formació successiva, però que en l'intel·lecte, per una limitació o sistema, se tradueix en un únic terme de valoració possible, ja que ella depèn directament i única de l'albir o funció de intel·lecte. I realment, ço que dona el seu valor a l'armonia, és precisament aquesta limitació a què respón ella, ja que si fos terme fora de aquesta limitació, per tant, fora d'una valoració d'albir, fora terme, fora de aquesta funció o valoració intel·lectual humana.

La obra d'art, fruit que és d'una funció humana d'albir, deu atendre aquesta limitació, respondre a aquesta escala d'amidació, que és per l'intel·lecte terme i escala de valoració absoluta: i per tant, presentats, referits i generats, per mediació d'aquesta escala, els elements de bellesa presentats per la Naturalesa, elements d'atzar o contingència, generarà un resultant d'armonia o bellesa en art, que per tant, és element de generació humana, fruit d'intel·lecte o d'albir.

* * *

La representació, objectiva o subjectiva, d'uns elements de formació natural, genera en conseqüència un contingut de bellesa natural o contingent: és, doncs, mancada d'aquest terme de harmonia, o terme humà d'amidació i valoració: no obeeix al principi a què deu obeir la producció i manifestació d'art, i que és precisament aquesta limitació o intervenció d'una funció humana de ordenació.

I aquesta obra, en la seva manifestació inicial, no respón al principi de producció de la obra d'art: per la seva funció, merament representativa, directa, parteix d'un principi de condició oposada a la que és funció de l'art: careix, precisament, d'aquella limitació o intervenció humana, element primer d'armonia. I se suma i circumscriu en ser una anotació o índex, o inventari gràfic d'elements naturals, sobre els quals el

-principi d'activitat artística o de limitació deu encara començar a desenrotllarse, reduint-se per la sola representació d'aquells elements naturals, a recollir o representar els termes d'enunciat, o que plantejen una solució. Cas aquest de funció representativa, de perfecte romanticisme, és a dir, obra d'impuls, per tant natural, negant el principi de intervenció artística, que és de intel·lecte o humana; no natural, sinó provocada.—De aquesta funció representativa o romanticisme, ja en assaig anterior indicarem els tres principis d'activitat humana que la generen i manifesten.

Art o harmonia és: de la imatge o expressió, passar-se al concepte o idea. Que és com dir: d'una quantitat de bellesa sumada per uns elements de Naturalesa o elements de contingència trobar-ne la seva equivalència, per valoració absoluta, en elements d'art o d'albir. I aquella funció de representació d'uns elements naturals, no és encara el fet art. Per una exposició d'elements o quantitats de valoració, sols es planteja un problema, sens indicar-ne ni presentar-ne la solució: i per aquesta presentació d'elements, sols es planteja i es presenten els termes o exponents d'una solució, que en aquest cas concret és obtenir una harmonia o equivalència humana manifestada en formes d'art, de una quantitat igual en valor de bellesa natural o contingent. És a dir, que aquesta representació, per a la obra de art, és sols una acotació d'elements, una presentació de la materia prima, que precedeix, com a element primer, a la seva formació.

Podem estatuir en resultant d'aquesta intervenció o no intervenció en la generació d'un resultant de bellesa, que: a). La representació d'uns elements de formació natural, objectiva o subjectiva és la obra generada per representació del signe o imatge: fruit resultant és una quantitat de bellesa natural o contingent: aquesta manifestació és resultant d'un romanticisme en activitat. b). La presentació d'uns elements de formació humana, arbitrària, és la obra generada per la presentació del concepte o idea: fruit resultant és una bellesa humana, en art, o harmonia: aquesta manifestació és resultant d'un classicisme en activitat.

* * *

Proposem i diguem, com a deducció final d'aquestes proposicions que hem anat planejant i estabuint, com la harmonia és una equivalència, o quantitat de igual valor en bellesa humana, d'una quantitat continguda i formada per uns elements naturals. Si aquesta harmonia és manifestada per unes formes d'art

pot nomenar-se pel seu terme equivalent de bellesa artística.

Aquesta suma resultant de harmonia s'obté per suma i valoració absoluta de uns elements de presentació successiva, relativa per tant, d'elements de bellesa natural.—Es a dir, que el concepte d'harmonia en la Naturalesa s'obté per una successió presentativa, en escala, de uns elements i formes. Presentar aquests diversos aspectes de valoració relativa com a terme de valoració absoluta és harmonia.

Armonia és una escala d'amidació humana, d'intel·lecte; una escala el valor de la qual és en ella mateixa: valor d'albir, però que per això mateix, i per ésser limitada, és per l'home únic de valoració i sistema de limitacions.

Ella és obtenir un resultat de equilibri: fer devindre valor de intel·lecte, valor humà, uns elements de formació

natural: operar una homogenitat de relació i correspondència de valors entre aquells elements naturals i l'intel·lecte.—Armonia, en la seva accepció estètica, no existeix en la Naturalesa, i si arribem a posseir-ne un concepte, aquest és sempre un concepte d'albir, subjectiu, que és el que deu presentar l'art, per a la obtenció de una bellesa humana.

Una representació d'elements naturals, no és art, sinó una representació dels elements sobre'ls quals s'ha d'operar l'energia productora, i el principi de generació del resultat, art o bellesa humana: harmonia.

MARTI CASANOVAS

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

Estudis Verdaguèrians

IV

El sentiment de patria en la Obra de Mn. Cinto

L'enumerar-ne detalls demostratius seria cosa de no acabar mai, però hem de fer veure que En Verdguer esdevé clàssic per son sentiment intens de patria. Recordem haver sentit contar a un dels seus més íntims companys—també notabilíssim poeta català—que la idea del «Canigó» havia estat donada per ell a Mn. Cinto.—«Mira, li deia, pots començar el poema amb una escena de caça per les boscuries canigonènques». Concepció mig-aval que segurament hauria tirat el cant vers un ambient romàntic i que, d'executar-se, ens hauria privat d'una de les més encisadores joies de la poesia catalana. Per ventura de tots En Verdguer no la concebí la patria catalana romànticament disfregada, i, copiant-ne l'esperit en sa major puresa, com que la veié i la sentí llatina i no pas gòtica, en lloc de començar el poema a tall d'una llegenda germànica o bé amb un episodi de «El Eco de las montañas» d'En Zorrilla, ens hi fa entrar mitjançant el quadre sobre la bellesa del qual hem procurat fixar vostres mirades.

Quan «Flordeneu» se'n du son aimat gentil pels cims dels Pirineus, la imaginació de l'autor del poema troba ocasió d'embadalir se des d'aquelles altures resseguint el català terrer, i com que a aquelles montanyes acimades:

«els catalans que hi munten estimen més llur terra»

l'amor de Mn. Cinto per ella s'enardeix, i a son caliu tot ho vivifica, els rius, les valls, els pobles, tot s'anima sots l'amorosa mirada del poeta:

«per què t'amagues, Camprodon fresquívol,
violeta del bosc en ta ribera?»

«Ribas, i tu, pastora del Pirène
que en lo Freser vens a mirar ta cara,
¿no vols que vegen ta hermosura encara?»

«Li fa veure Bohí, eixa flor que's bada
d'un caos de granit en les entranyes»;

fins la mateixa serra pirinenca s'ofereix al pas de la carroça d'or dels aimants

«... com jai que per nins se deixa vèncer».

Anem al volum «Patria» i allí també hi trobareu prou exemples de l'alendavital que arreu infón la patriòtica amor del poeta. En aquest ordre és gran l'encís de la poesia «El Ter i el Freser», rius qui brinquen enjogassats per la muntanya

«... com nois rodaires
que van a cercar nius»;

«La Palma de Junqueres» és una sentidíssima elegia qui es dona la mà amb la titulada «Els dos campanars» la qual se troba en el mateix volum, fent-se-la servir més tart, d'epíleg al «Canigó» en l'edició segona.

Una de les circumstàncies accidentals

de la vida de Mn. Cinto que hagué de tenir, sens mena de dubte, gran influència en el molt que senti i aimà a Catalunya és l'exili que'n sofrí per culpa de la gran malaltia que'l minava. Qui s'allunya de sa patria aprèn a aimar-la o al menys son amor esdevé conscient i, si se'n aparta malaltig no cal dir-ho, l'excitació de la sensibilitat que sol acompanyar el decaïment del organisme en fa sentir més fortament l'enyorança alhora que la por de no reveure la, la patria dels bells records, n'augmenta la valua, com passa amb tot bé que's considera perdut. Es en un estat així que's troba la gènesi de poesies com «La Plana de Vic», «Lluny de ma terra», «L'Emigrant», etc; i que fonament feix en el cor del lector els planys de l'ànima sensitiva del poeta!

«O, mariners, lo vent que me'n desterra
que'm fa sofrir!
Estic malalt, mes ail ¡Tornau-me a terra
que hi vull morir!»

«I els somnis bells del pobre que's desterra
s'han desterrat»;

en el primer d'aquests exemples, sembla que talment sentim esqueixar-la l'ànima del poeta, amarrada a la terra i esquinqada per la força del vent que infla les veles de la nau que l'en aparta; s'hi palpa la dolor d'una ànima esbocinada al allunyar-se de son troç més bell.

En altre lloc, malgrat ésser el poeta un enamorat de les flors, diu tendrament a Catalunya:

«Lluny de tu ¿què se me'n dona
de les flors ni dels jardins?
ton amor és ma corona,
tos rebolls mos geçamins»

Quins contrastos tant vius i tant punyents troba en les cordes del dolor per a fer-nos sensible son desconort, Mossén Cinto!

«Niuada de calandries, poetes de ma terra,
jo enyoro vostres càntics d'amor dintre la mar;
avui que'l Maig aboca ses flors pel pla i la serra
¡cantau, cantau vosaltres, deixau-me a mi plorar!»

i com ens fa sentir l'esllanguiment d'una ànima que s'enyora i la suprema dolçor de la nadiua terra!

«¡Qui pogués desfer els passos
i arribar, patria, a ton port!
¡qui pogués dormir en tos braços
mes que fóra el sòn de mort!»

Ara ¿voleu altra mena d'exemples que els cercats entre els fruits de l'època malaltiga del poeta? doncs, llegiu «La Barretina». La sabor popular d'aquesta poesia i l'agre-dolç de son aire la fan tant natural que sembla eixida a bell raig de llavis d'un muntanyenc sapat, apesarat perquè:

«Catalunya, patria dolça,
com se perden tes costums!
lo de casa se t'empolsa
i amb lo d'altres te presums.»

però, en ell l'apesarament és atemperat per la força que dona una sanita vigor del cos, tal com correspon al fill de la natura, endurit en les lluites amb ella i per la vida, i enrobustit per la sentor dels pins de les encontrades piriniques.

Mes, tornem breus moments al «Canigó» per esbrinar un punt del qual se'ns podria fer retret si no l'aclaríssim ara. Diguérem que, quan l'estre d'En Verdguer es catalanitzava, la fantasia perdía son esbogerrament, i era substituïda per una noble ponderació; es cert, però fins a cert punt. En el «Canigó» també n'hi ha de fantasia, però és d'una mena diferent a la que brilla en «L'Atlàntida». En un i altre poema, l'objectivisme de l'èpic troba ample camp per a espaiar-se en les magnes descripcions que hi fa de la naturalesa, i, al recorre'n tota la diversitat d'aspectes, és en imatges esplèndides que'ls pinta, encara que'l to sigui diferent en cada una de les obres. En «L'Atlàntida» el poeta cerca constantment la grandiositat, però, tota aquella altissonancia, tota aquella torrentada de figures que fins a voltes resulten enterbolides, com ho són els devassalls de l'aigua torrentera avall, adquireixen en el «Canigó» la diafanitat i frescor de la deü al néixer

de la roca viva, i és perquè el poeta cercà la inspiració també en la roca viva, en el característic de l'esperit nostre, Els versos d'aquest poema son clars i senzills, serens fins en les fantasioses descripcions dels regnes de la fada, i les imatges, encara que arrancades, com sempre, de la natura amb la qual el poeta havia conviscut i que les hi donava amb pròdigues mans d'amiga, són emmanlevades al seu aspecte idil·lic. Altrament, les de «L'Atlàntida» eren nascudes d'una visió farrenya de natura. El feréstec, doncs, se convertí en plàcid, i en suavitats les aspreses, i el poeta amb aquesta conversió s'ajustà bé, tan mateix, a les condicions exigides pel geni de nostra raça, qui sempre defugirà el caòtic, monstruós, atuidor.

J. FORNELL

Juny, 1-914

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

El príncep mut

Hi havia dos reis que eren molt amics; per tal ho eren, que es van prometre que si l'un tenia un fill i l'altre una filla, els casarien.

Vingué el temps que l'un tingué un noi i l'altre una noia, i contents tot era dir a n'aqueixos mentres creixien:

—El teu promès és el fill del rei.

I la noia responia:—Bé, ja en sóc contenta.

—La teva promesa és la filla del rei. Mes el noi no tornava resposta.

—Ai Senyor! potser serà mut.

I tornaven:

—El teu promès és el fill del rei.

I la noia responia:—Bé, ja en sóc contenta.

—La teva promesa és la filla del rei. Mes el noi no tornava resposta.

—Ai Senyor! potser serà mut.

I veient que mai deia res, enviaren un missatge a l'altre rei, dient li que ja podia casar amb qui volgués la filla, puix el seu fill era mut, que gota no parlava.

I l'altre rei els contestà, que si era així ja els tornava la paraula.

Llavors els pobres dels seus pares, tots desconsolats, del·liberaren fer-lo

anar pel món, perquè així veient força coses noves potser enraonaria. Li apareien un bon cavall, l'encomanaren a un criat i el noi marxà.

Pel camí, el criat tot era preguntar-li coses perquè enraonés; mes el príncep mai tornava resposta. Per fi tant i tant perfidiejà, que el príncep tot cremat al preguntar-li l'altre:—Què és això? Què és això?

—Un pi—va contestar.

El criat es posà boig d'alegria.

—Entornem-se'n a casa que els reis tots s'alegraran quan sàpiguen que enraoneu.

Mes el príncep, que no li convenia entornar-se'n a casa, li diu:

—Si els pares t'han donat cent unses perquè em fessis parlar, jo te'n donaré duescentes, si dius que no enraono.

El criat hi vingué bé i continuaren llur camí fins que foren a la ciutat dels pares de la princesa.

Es fiquen cap endintre, i al ser en un carreró estret, el príncep que veu una vella i li diu:

—Velleta, bona velleta, com ho podria fer per entrar a veure la princesa?

I la vella que li diu:

—Fes-te fer una filosa de plata i et poses a mercar-la per sota sa finestra, i quant te diguin quant ne vols, respon: Sols poder-li besar un peu.

El noi que va a un argenter, i li encomana que li fes una filosa de plata, que no n'hi hagués cap de més ben treballada.

L'argenter que la fa i quan la tingué llesta l'entrega al noi, qui es vesteix de marxant i comença de passar amunt i avall per sota la finestra del palau de la princesa.

—Qui em vol comprar aquesta filosa? Qui em vol comprar aquesta filosa?

La princesa que ho sent i diu a la seva cambrera:

—Ves, mira quina filosa és.

La cambrera treu el cap a la finestra, veu la filosa que era tant bonica i diu a la princesa:

—Ai princesa, quina filosa tant bonica! llu tota com una estrella.

—Doncs ves-la a comprar.

Baixa la cambrera, surt al carrer i crida al marxant.

—Ei, marxant, quant ne voleu d'aquesta filosa?

—No pas or ni plata.

—I doncs?

—Besar els peus de vostra dama.

Fábrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antiseptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS = Barcelona

—Ai, desvergonyit! si el rei ho sabia us penjaría.

—No té altre preu.

La cambrera se'n va cap a dalt i la princesa que li diu:

—Quant ne demana?

—Ai, princesa! sols la vol donar si us pot besar els peus.

—Això si que no, per ma vida.

I el príncep tornà a cridar:

—Qui'm compra una filosa?

La cambrera tornà a sortir a la finestra i al veure-la tant bonica, que relluia com una estrella li diu:

—Princesa, jo si fos de vos la compraria.

—No per ma vida.

—Si és tant bonica! Ja us descalçaré jo i serà cosa aviat llesta; en substància per besar vos els peus; podreu tenir una filosa com cap altra.

La princesa per fi va consentir hi. Allavors la cambrera baixà al carrer, cridà al marxant, aquest pujà, besà els peus a la princesa i va entregar la filosa.

Quan ho hagué fet, el príncep se'n tornà a veure la vella.

—Velleta, bona velleta, ja só fet el que vareu dir-me; com ho podré fer per veure a la princesa una altra vegada?

La vella que li diu:

—Fes-te fer un fus tot d'or, i quan el tinguis, te'n vas al palau del rei i sota la finestra de la princesa comences a dir:—Qui em compra aquest fus d'or?—I quan baixin a comprar-te'l, digues que no el vols donar sinó pel preu d'un petó i una abraçada a la princesa.

El noi que se'n va a casa d'un argenter i li encomana que li faci un fus tot d'or, que no n'hi hagués cap altre de millor en tota la terra.

L'argenter es posa a treballar i quan el tingué fet, l'entregà al príncep, qui es vesteix de marxant i se'n va cap a la finestra de la princesa i comença a dir:

—Qui em compra aquest fus tot d'or? Qui em compra aquest fus tot d'or?

La cambrera que ho sent i com era tota curiosa, surt a la finestra i veu aquell que semblava un sol, ella que se'n va a la princesa i li diu:

—Ai princesa! quin fus tant bo i relluent que ven aquell marxant; és tot d'or, que sembla un sol a mig del dia.

—Bé, ves a veure quant ne vol.

La cambrera que baixa al carrer i crida:

—Ei, marxant, quant ne voleu d'aquest fus?

—No pas or ni plata.

—I doncs què?

—Un petó i una abraçada a la princesa.

—Ai, desvergonyit! si el rei ho sabia, vos enforcaria.

—No el vull donar per altre preu.

La cambrera se'n va a dalt i la princesa que li diu:

—Quant ne demana?

—Sols un petó i una abraçada de vos, princesa.

—Això si que no, per ma vida.

I el príncep tornà a cridar:

—Qui em compra un fus tot d'or?

La cambrera surt altra volta a la finestra i al veure el fus tant bonic, que semblava un sol al mig del dia, diu a la princesa:

—Princesa, jo si fos de vos el compraria; què en fareu d'una filosa sola si sense fus no pot servir-vos?

—No, per ma vida.

—En substància per un petó i una abraçada, ningú ho veurà i és cosa desseguida llesta. Es tant relluent i bonic!

La princesa hi va caure i diu a la cambrera que vagi a buscar-lo.

Allavors la cambrera, se'n baixa al carrer i crida al marxant; el fa pujar, aquest dona un petó i una abraçada a la princesa i entrega el fus.

Quan ho hagué fet, el príncep se'n torna a veure la vella.

—Velleta, la bona vella, ja só fet lo que vareu dir-me; com ho podré fer per

tornar a veure a la princesa una altra vegada?

I la vella que li diu:

—Ves a casa el millor argenter i fes-te fer uns aspis tots d'or i plata, amb un brillant a dalt i al voltant tot de pedres virolades, i quan el tinguis fet, te'n vas sota el palau de la princesa a crida qui vol comprar-lo i no el donguis sinó per dormir una nit amb ella.

El príncep se'n va al millor argenter i li encomana que li faci uns aspis tal com li havia dit la vella i quan els té, se posa sota la finestra de la princesa i comença a cridar:

—Qui em compra uns aspis tots d'or i plata? Qui em compra uns aspis tots d'or i plata?

La cambrera que ho sent i desseguida surt a la finestra.

—Ai, princesa! quins aspis més bons, són tots d'or i plata, amb un gros brillant al mig i tot al voltant de pedres virolades. Compreu-lo!

—Bé, ves a veure quant ne vol.

La cambrera que se'n baixa al carrer i crida al marxant:

—Ei, bon home, quant ne voleu d'aquests aspis?

I ell que li diu:—No pas or ni plata.

—Doncs, què?

—Dormir una nit amb la princesa.

—Ai, desvergonyit! si el rei ho sabia us penjaría.

—No els dono per cap més preu.

La cambrera que se'n puja a dalt i la princesa li diu:

—Quant ne demana?

—Sols els vol donar per dormir una nit amb vos, princesa.

—Això si que no ho faré per vida mia.

I el príncep des de baix torna a cridar.

—Qui em compra uns aspis tots d'or i plata, amb un brillant al mig i tot de pedres virolades?

La cambrera treu el cap altra volta a la finestra i al veure aquells aspis diu:

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·l. m. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega . . . . . Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega . . . . . Ptes. 45
Tela . . . . . » 50

—Jo si fos de vos; princesa els compraria.

—No, per ma vida.

—Si són tant bonics! semblen un cel en nit estrellada; què en feu d'un fus i una filosa, si no teniu aspis? Compru-los, princesa. Si de cas, donarem dormitori al marxant i no el despertarem fins al ser al demà al matí quan tingui d'anar se'n.

—Bé, doncs, compra'ls.

La cambrera se'n baixa al carrer, crida al marxant, el fa pujar a dalt i la princesa li compra els aspis.

A la hora de sopar van guarnir un dormitori i el van donar al príncep, mes aquest se'n adonà i va llençar-lo pel detrás de la cadira, i com era prou traïdor va fer veure que s'adormia.

Quan el cregueren adormit, princesa i cambrera el van agafar i el van ficar al llit de la primera, en el qual ella també s'hi ficà.

A l'endemà al matí, el príncep demanà a la princesa que li dongués un collar de perles que duia i la princesa n'hi feu mercè. Se despediren i el príncep, acompanyat del criat, se'n tornà a casa seva.

Quan va arribar-hi, els seus pares tot fou preguntar al criat si havia conseguit que el príncep enraonés; mes el criat els digué que no, i aquells tornaren a quedar tots tristos.

Al cap d'un quant temps, els reis pares de la princesa, enviaren a dir als del príncep que la seva filla havia agafat una gran tristesa i tractaven de casar-la, per a lo qual havien concertat bodes amb un marquès, i que els convidaven.

Els reis tractaren d'anar-hi, mes digueren:—què en farem de dur-hi el príncep si és mut i encara servirà de més pena? Així és, que vingut el dia se'n anaren a les bodes de la princesa i deixaren al príncep sol a casa.

Mes aquest, quan va veure que aquells se'n havien anat, s'abillà del millor vestit que tenia, pujà a cavall i arribà al palau de la princesa quan tots els convidats eren a taula, els quals se n'estranyaren molt, puix ja sabien que era mut, i més que tots, els seus pares, que n'hagueren brau disgust per la pena que els dava.

Els pares de la princesa l'agassatjaren com per cortesia els pertocava i continuaren el dinar amb tota alegria, fins que foren a les postres que es començaren les endevinalles.

Cadascú digué la seva, amb gran broma de tothom, i quan tocà al príncep, l'anaven a deixar per passar al que seguia, mes el príncep s'alça i diu:

—Una matinada

Vaig sortir a caçar;

Vaig tirar a una peça,
La vaig matar;
Ella va escapar-me,
Sols la pell me deixà,

I es treu el collar de perles que li havia donat la princesa, en mig de l'admiració de tothom, del gran goig dels seus pares, de l'alegría de la princesa que absolutament no sabia el què li passava i que estava tota roja de vergonya.

Mes quan els pares de la princesa s'adonaren del collar i conegueren que era el de la seva filla, ho compregueren tot i desfent les bodes del marquès, la casaren amb el príncep, amb gran contentament dels respectius pares que

se'ls realitzava sa promesa antiga i encara més del príncep i princesa, que foren feliços per tots els anys de la sua vida.

F. MASPONS I LABRÓS.

A punt de sortir

LA PARAULA EN EL VENT

per JOSEP CARNER

Preu: 5 pessetes

Dipòsit: Lluís Gili, Clarís, 82

De la Premsa

La decadència de la política

a Barcelona

Ara fa deu anys Barcelona es trobava en plena activitat política. En Maura havia portat el rei a Barcelona i En Cambó li havia dirigit aquell discurs que fins ara no ha tingut les conseqüències que'n temien els enemics i que n'esperaven els partidaris de l'oportunisme monarquisant. Els quatre regidors del catalanisme lliberal, En Carner, En Suñol, En Giralt Verdaguer i En Pijoan posaren el primer llevat d'una política nacionalista republicana.

En les masses republicanes i en les germandats llibertàries hi cremava l'esperança d'una propera acció revolucionària. Un íntim contacte feia confondre per de fóra els solatges de les joventuts d'una poixanta unió republicana amb els del sindicalisme anarquista.

De tant en tant reventaven bombes a Barcelona. Ningú ha sapigut mai d'on venien ni qui les posava. La passió de la lluita ha fet llençar moltes acusacions que no s'han explicat d'una manera satisfactoria. La característica d'aquelles bombes és que anaven contra la ciutat: no eren un guant llençat a la cara de l'exèrcit, com era la d'En Pallàs, ni un terrible flagell contra una classe social, com la del Liceu, ni portaven l'intent de les grans tragedies col lectives, com la dels Canvis Nous. Ni eren tant inofensives que no sembressin el pànic, ni eren posades amb la preocupació de matar molta gent.

Anaven contra la ciutat i tal vegada contra l'activitat política de Barcelona. El seu autor no volia ser un martir i perxò és difícil que treballés per un ideal: l'odi lliga bé amb la covardia del que llença la mort envoltat d'ombres i misteri; els ideals, per revolucionaris i destructors que siguin, no.

El catalanisme es propagava amb una gran violència de paraula. Quan la multitud cantava els «Segadors» no creia fer més viva la protesta perquè en el cor hi guardava sentiments de tirria i de combat encara més enèrgics que'ls seus cants.

Totes les qüestions devenen tot seguit

constitucionals. Una desconfiança absoluta en la llei i en el Govern portava als homes a prescindir de lo existent i els aconsellava fer foc nou. Els catalanistes volien destruir l'Estat espanyol; els republicans volien destruir la Monarquia. Les bombes minaven sordament la confiança en el pervindre de Barcelona. Però, perxò, l'activitat política cada dia anava en augment i quan començavem a creure que no hi haurien més bombes en petava una altra.

II

Es un fet fàcil d'observar: l'historiador neutral ho veuria en tots els partits, el polític ho fa notar en els partits dels altres. El ciutadà de Barcelona ha perdut el gust de la política, i se n'aparta com d'una cosa que molesta i ofèn. I si un considera la mena de construcció moral que fa més noble i viril a l'home, no sempre la troba més sencera en els que s'hi queden que en els que se'n van de la política.

Avui seria difícil, per a no dir impossible arrelar de cap i de nou un diari de partit. Els que resten perden subscripció més aviat que no'n guanyen. Mentres que en altres temps les empreses periodístiques que foren negocis editorials campaven a l'ombra d'un ideal o altre. Els diaris que no fan política són una senyal dels nostres dies: sempre que algú d'ells es decanta cap a un partit fa un sacrifici econòmic que se li ha d'estimar.

La pràctica del sufragi universal imposa una organització molt cara i ben difícil de sostenir. Els centres de districte i de barri es converteixen en períodes electorals, en focus irradiadors d'energia. A la Unió Federal Nacionalista Republicana el sosteniment dels Centres li ha arribat a costar més de cent mil pessetes anuals, a Barcelona. Una corrent d'opinió per poixanta que sigui no podria esperar seriament un resultat electoral considerable sense aqueixa xarxa d'organitzacions locals.

Doncs els tres grans partits de Barcelona.

no compten avui amb els nuclis disciplinats, enèrgics i compactes que s'han de menester per a combatre i anorrear un enemic deslleial. Viuen d'un sistema d'intervencions, de censos, i d'oficines que no serien aptes per a organitzar avui de cap i de nou. D'aquí pocs anys aqueixa maquinaria serà com una esquadra de Cavite. El primer Graner que passi la desfarà i se'n riurà a ventre batent.

Potser algú voldrà contradir-me i em retraurà perxò la formació de nuclis nous, com ara'l del requetè jaumí i el de la joventut conservadora. Potser em posaran com un exemple la creació d'organitzacions de districte afiliades a l'Unió Catalanista. Més m'estimaria enganyar-me, però no crec que de tot això en surti un nou beligerant electoral. Tot això són nous senyals de decadència: precisament lo que caracteritza els períodes de gran activitat política és la formació d'una o dos masses formidables d'opinió que disolen ràpidament o anul·len les petites organitzacions parassitàries.

La decadència política sol manifestar-se també pel desfici del poble en assistir als espectacles banals. El tenor, el pelotari, el jockey o el torero suplantem als oradors polítics en l'admiració apassionada de les multituds. En aquesta terra tant poc flamenca de Barcelona hi ha tres places que són tres bones empreses comercials. És possible que d'aquí pocs anys hagin d'arrendar-se per magatzems de vins, com la de Tarragona. Mes ara com ara serveixen a la frivolitat barcelonina que vol treure's el regust de les lluites cíviqes contemplant les girades de cul del Belmonte i el maneig elegant de les eines d'escorxadador.

III

Ara com ara no'm proposo examinar les causes d'aqueixa decadència política. Observo que tothom sol atribuir-ho a lo que li fa més nosa en el seu partit. Considero que l'explicació del fet és més fonda i més complicada i que deu trobar-se més aviat que en els errors polítics en el caràcter nacional dels catalans.

Mes deixant de banda l'estudi de les causes de la decadència comencem a pensar lo que hauríem de fer si això durava. Tots vosaltres, companys, podeu dir-hi la vostra. Per mí em sembla que durarà. I si dura no hi hauria cosa més estèril i enutjosa que seguir fent política a l'estil d'abans.

Es precis que tots comencem a disposar de les nostres sobres d'activitat. Si abans feiem deu meetings o donavem deu conferències hem d'avesar-nos ara a no fer-ne més que un, a donar-ne una no més. I aixís com abans totes les coses devenien polítiques i constitucionals, acostumem-nos ara a omplir els camps deserts de la política de qüestions socials i pedagògiques i culturals i ètiques.

El que seguís fent avui lo que feia jo en 1910 o lo que feia En Ribera i Rovira en 1912 i anés pel món donant continuament conferències i organitzant actes polítics produiria l'efecte extravagant del ballador que seguís ballant després que s'ha acabat la música. Si un fos prou dèbil per a deixar-s'hi anar acabaria per avorrir-se i fugir com d'una presó fosca sense amor ni alegria. I no sols en fugiria ell sinó que les persones de seny reposat i armònic s'allunyarien dels seus centres com qui s'aparta amb pena d'una casa d'orats.

Seria un mal evident per Barcelona i per

Catalunya la disgregació de les seves forces polítiques. Els comicis tornarien a ser veritables tuguris dels professionals de la martingala: el tripijoc de les rodes individuals suplantaria la voluntat sobirana dels ciutadans. Mentre els pobles virils que són l'orgull de la civilització, com ara la França; l'Alemania, l'Italia i l'Anglaterra veuen consolidar-se i purificar-se més cada dia la funció electoral del poble aquí aniríem a raure a una oligarquia d'«esbotza-caixes» que'ns farien perdre l'agre de l'ideal i serien l'obstacle més funest per la nostra cultura.

Donant no més que una conferència tindreu temps per preparar-la millor. Lo que abans era una divagació superficial deu haver de ser ara primera lliçó d'un curset de estudis. I ja que la política no'ns encega obrim els ulls a les innombrables meravelles de la realitat i els altres homes se sentiràn semblants nostres en la seva intensa i variada contemplació.

Si voleu que la gent no s'aparti dels nostres centres organitzeu-hi amables sales de lectura i poseu-hi llibres que siguin agradables de llegir. Tot llibre que us estimuli o acomodi, el que desplegui la vostra capacitat sentimental, com el que dejuni el vostre gust són més propis d'aquestes sales que'ls llibres on s'estiben els coneixements com en una caixa de morts.

Els sports no sempre van bé en els centres que'ls organitzen. Si són els mateixos companys associats els que's dediquen al sport l'educació física hi surt guanyant: un centre on gran nombre dels associats se dediquessin al tenis, al rem o a la pilota és casi bé segur que guanyaria en vigor espiritual. Mes si la secció de sports ha de servir perquè hi vagin quatre professionals del «cop-de-braç» o de la «puntada-de-peu» a fer se

admirar dels associats passius és possible que'ls ideals hi perdin sense cap guany per la virtut.

Les sessions de «música di camera» atraurien als centres una mena de públic que no sol està mal disposat per a les empreses espirituals. Jo he assistit a concerts de un gust refinadíssim donats en esglésies protestants de Berlín, on se pagava 50 pfenigs d'entrada. Les conferències de viatges amb projeccions podrien resultar força interessants.

I això que dic dels Centres ho estenc a totes les formes de l'activitat política. És precis substituir amb un contingut cultural, social i pedagògic el devassall de qüestions constitucionals que's desprenen balbes del nostre esperit com les fulles seques d'un arbre. Ja tornarà una nova primavera a brotar gemoles càndides en les branques que no són fusta morta. Però mentrestant estudiem més, observem més, siguem més homes de realitat.

PERE COROMINAS

Barcelona, 13 de juny de 1914.

(De *El Poble Català*)

Biblioteca "Illes d'Or"

La més selecta de les Biblioteques literàries

1 pta. el volum

Les illes d'Or.—de F. Mistral (trad. Maria Antonia Salvà).

Vida al pas.—Per Joan Maragall.

Somnis.—per Guerau de Liost.

Se troben de venda a la Casa Luis Gili, Editor i llibrer, Clarís, 82, i a nostra Administració.

Informació

L'Escola de bosc a Montjuich

Un xic d'història

En 22 de desembre de 1910 foren votades per l'Ajuntament 60.000 pessetes per a instal·lació d'Escoles de Bosc.

Aquesta comissió demanà a Foment la cessió de l'edifici «Torre Laribal», de Montjuich, i fou atesa la demanda, essent designat en representació de Foment, el senyor Marial, i encarregada la direcció de les obres a l'arquitecte municipal senyor Falguera, les quals quedaren llestes a primers de 1912.

En 7 de setembre de 1911 se constituí la primera Comissió, que la formaren els regidors senyors Morales Pareja, David Ferrer, Ignasi Iglesias i Josep Llimona, concedint a la Comissió autonomia en tot lo referent a Escoles de Bosc.

En el pressupost de 1913 l'Ajuntament votà 30.000 pessetes pel sosteniment de les escoles.

En sessió de primer d'abril de 1913 aprovà unes bases per a la creació de una Junta mixta, denominada Junta autònoma de Colonies Escolars i Escoles de Bosc, que integraven els regidors senyors Juncal, David Ferrer, Ripoll, Riera, Ballester, Mir i Miró, els senyors Morales Pareja, Ignasi Iglesias i Josep Llimona.

Per la bienal renovació de l'Ajuntament la Comissió sofri les següents modificacions: deixaren de formar part d'ella els senyors Mir, Ferrer i Ballester, i els substituïren els senyors Rovira, Tarrés i Millán, i l'Associació designà a don Francisco Alfonso en substitució de don Lluís Soler Casajuana.

Aquesta Comissió té dues Seccions: una de Escoles de Bosc i altre de Colonies Escolars; té un president de la Comissió en ple, el senyor Juncal; un vispresident de cada Secció, els senyors Ripoll i Rovira; dos comptadors, els senyors Riera i Tarrés; un tresorer general, el senyor Morales Pareja; un secretari general, el senyor Millán, i un secretari adjunt, el funcionari municipal, don Miquel Palau.

Dita comissió nomenà a donya Rosa Sensat i don Antolí Monroy, directors de les Seccions; donya Paula Borràs i don Antoni Perich, auxiliars; al doctor Raduà, metge pediàtra, i a don Julià Oñate, professor d'educació física.

Les escoles estan constituïdes per 35 nenes i 35 nens de set a deu anys, necessitats del règim de l'aire del bosc, i de famílies pobres, segons informe de la Comissió; aquesta els proporciona devants, espadenyes, barret, passe gratuït de tramvies i tot lo necessari per a la instrucció; hi hà també 5 alumnes

de pagament de cada sexe que abonon una pesseta diària.

I per fi el dia 8 de maig començaren a funcionar les Escoles de Bosc.

La vida a l'Escola de bosc

Els alumnes han de ser mitja hora abans de la senyalada per a començar la classe, en el punt que indiqui la Direcció de la Escola; seràn acompanyats des de l'expressat punt pel personal de l'Escola i acabades les classes seràn acompanyats al mateix lloc d'on deuràn recollir-los les famílies respectives mitja hora després de la sortida lo més tard.

L'Escola és completament gratuïta, excepte pels alumnes de pac; l'estada a l'Escola és des de les 9 del matí a les 4 de la tarda, en els mesos d'octubre, novembre, desembre, janer, febrer, i mars, i des de les 9 del matí a les 5 i 1/2 de la tarda, en els mesos de abril, maig, juny, juliol i setembre.

Els alumnes faràn a l'Escola tres àpats diaris: esmorzar, dinar i berenar. L'esmorzar consistirà en llet i pa; el dinar, en sopa, olla, entrant i postres, quatre dies a la setmana, i arròs amb carn i peix, entrant i postres els altres dos restants. El berenar consistirà en pa amb formatge, fruites, etc.

La racció corresponent a cada alumne serà establerta per la Comissió d'acord amb el metge. Diàriament els alumnes se sotmetran al procediment hidroteràpic que indiqui el metge pediàtra.

Les escoles estan constituïdes per un pabelló de menjadors, despatx del metge, professor d'educació física, mestres i infermeria; un pabelló de cuines, un pabelló de hidroteràpia, un pabelló de classes, sala de música i pati cobert.

Inauguració oficial

Efectivament, ja fa dies que funciona, però oficialment no's va inaugurar fins ahir, diumenge, a les quatre de la tarda. S'havia d'inaugurar el dia 31 de maig, però va impedir-ho la inseguretad del temps, que aquells dies era plujós.

Ahir l'alcalde accidental senyor Vidal i Valls va rebre en el seu despatx als invitats a l'inauguració: el doctor Carulla, rector de l'Universitat, i representant del director general d'Instrucció pública; els regidors senyors Bofill, Tarrés, Vega, Mesa, Serra, Arola i Vila; el senyor Bastardas, en representació del president de la Diputació; el canonge doctor Pla i Deniel, representant al Vica-

ri Capítular: un delegat del comandant de Marina; don Dimas Hernández, inspector de primera Ensenyança; la comissió municipal d'Escoles de bosc, els regidors senyors Juncal, president, i Rovira, vis-president, i els senyors Alfonso, Iglesias i Palau, secretari, i l'arquitecte senyor Falguera.

Anaren, cap al parc de Montjuic, en landós, i precedits i seguits per la Guardia municipal montada, vestida de gala.

El Parc

El camí que, després de passar el carrer del Sití de 1714, cal seguir per arribar al Parc és un veritable camí de bosc i de muntanya. La pendent és tan sobtada que els cotxes habien de deturar-se perquè alenessin els pobres cavalls. Es de gran urgència fer-hi un camí carreter que faciliti l'ascensió al bellíssim lloc de Montjuic, on és situat el parc-escola.

Des d'allí s'ovira un esplèndid panorama de la ciutat de Barcelona, molt més formós i impressionant que des del Tibidabo.

Per tots els viaranyis i curriols de la muntanya i dins del Parc hi havia nombrosa concurrencia que donava gran animació a la festa escolar.

El seguici oficial travessà pels caminals del jardí, cobricelats per una espessa vegetació, passà per davant de l'estàtua del «Manelic» i es dirigí cap als edificis que, mercès al intel·ligent direcció de l'arquitecte senyor Falguera han sigut molt encertadament disposats per a l'instal·lació de l'Escola de Bosc.

La Banda municipal, situada en una placeta del Parc, tocà tota la tarde.

L'escola

I començà el programa de la festa organitzada pel vis-president de la comissió, el regidor senyor Rovira.

En una de les placetes del Parc, a l'aire lliure, entre una atapaida arbreda, els nois de la secció d'Educació Física, dirigits pel professor senyor Oñate, varen fer exercicis de gimnàstica sueca. El professor els feia les indicacions en llengua castellana.

Passarem després a l'aula de noies, perfectament instal·lada, oberta totalment pel cantó de solei. L'aire i el sol hi entren lliurement, tenint al davant una esplèndida vegetació. Hi havia 35 nenes de 7 a 10 anys, to-

tes uniformades, amb bates de «teixits», assegurades en tauletes-escriptori unipersonals.

La professora, donya Rosa Sensat, muller de l'ex regidor don David Ferrer, va rebre a les autoritats i invitats i els pronuncià en castellà un discursset, presentant-los l'aula, que funciona fa pocs dies i que, per tant, mestra i alumnes s'estàn adaptant al nou mètode d'ensenyança, basat en la veritat, en la realitat, en la Naturalesa; va explicar una excursió feta al cim de Montjuic i el resultat de les impressions rebudes per les alumnes, explicades després a l'aula; mostrà dibuixos fets, que assenyalen l'orientació pedagògica i els bons resultats que ha de donar.

Visitarem després l'aula dels nois, instal·lada en iguals condicions. També n'hi havia 35 de 7 a 10 anys. La dirigeix el professor don Antolí Monroí. Els nens cantaren un himne en castellà lloant el treball i un altre en català lloant l'Escola del bosc.

El senyor Monroí va dir que cada noi té un diari de classe, on hi fa diferents exercicis: plànols de l'Escola, de la muntanya, de la ciutat, arbres, flors, càlculs aritmètics, etc.

El professor porta un diari de l'Escola. Col·lecciona tots els minerals i animals trobats a la muntanya, començant aixís un museu escolar.

El senyor Juncal va fer algunes preguntes, en castellà, com és natural, als nois, i es pogué observar que molts no l'entenièn deien sí quan tenien que dir no, i vice-versa.

Fou un cas ben pràctic i demostratiu que si l'Escola del bosc se fonamenta, com va dir la professora Sensat, en la realitat, l'ensenyança d'aquelles criatures de 7 a 10 anys no l'han de rebre per l'intermedi d'una llengua que no és la de llur naturalesa. En català entendrien perfectament tot lo que se'ls digués i ho apendrien.

L'escultura den Llimona

Al final d'un d'aquells passeigs hi havia una gran bandera catalana. A l'arribar-hi les autoritats va caure la bandera i aparegué una formosa escultura en marbre blanc, deguda a l'eminent artista Josep Llimona. Una mare amorosa besa una nena al front, ne té una altra dre'a al davant llegint i un, altra assegudeta a terra mirant encisada aquells jardins. Al peu de l'escultura hi havia totes les criatures de l'Escola del bosc i llurs professores.

== EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES ==

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telèfon-Central; Pelayo, 44, telèf. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que posseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

Un aplaudiment ressonà unànim en aquell nombrós públic.

El senyor Palau, secretari de la comissió, va llegir els acords de l'Ajuntament creant i organitzant l'Escola. Després va llegir una ben escrita Memoria sobre la manera de funcionar.

El regidor senyor Juncal, dissimuladament, va indicar-li que acabés, i tantost lo-grat, ell va començar el seu discurs, oferint, com a president de la comissió, l'Escola a la ciutat, dient que és obra de tots els partits; agraeix les facilitats que en sa tasca orga-nitzadora han trobat en l'autoritat militar, permetent-los fer tot lo necessari per a l'instal·lació de l'Escola, començant així una invasió d'aquella muntanya; alabà a la profes-sora Sensat; va dir que's farien més esco-les de bosc, si hi havia qui els ajudés; dissi-muladament varen indicar-li que havia de parlar del grup escultòric, i va equivocar l'assumpte que l'artista hi havia desenrot-llat admirablement. Per a acabar va aviar una frase. Assenyalant l'Escola i després el castell, va dir: «¡Esto matarà aquello!»

L'alcalde, en nom de l'Ajuntament i de la ciutat va acceptar l'Escola del Bosc, que és digna del més gran elogi, i va recordar a l'iniciador i als qui han realitzat l'idea amb la cooperació del arquitecte director i dels obrers que materialment li han donat forma.

Dirigint-se als mestres els diu que no dub-ta que d'aquells nens ne faràn uns bons ciutadans i de les nenes unes bones mares de família, i acabà dient que'en els pocs dies

que ha regentat accidentalment l'alcaldia, havia tingut alguns disgustos, però que'l pre-sidir la inauguració d'aquesta admirable Escola li pagava amb escreix i encara n'era tornador.

El doctor Carulla va fer assaber la repre-sentació oficial que allí hi duia, digué que'l ministre i el director general s'adherien an aquesta festa de cultura, i la qualificà d'escola de salut física en contraposició de l'anti-higiénica en escola vella; digué que era una obra patriòtica perque feia ciutadans sans, forts i intel·ligents; remarcà que aquell sis-tema pedagògic no és inventat per Aleman-ya, ja que fa molts anys que en els jardins de prop de l'Alhambra de Granada, el peda-goc espanyol Manjón hi té establerta la seva escola model.

Espera que no serà aquesta l'única Escola de Bosc que's farà a Barcelona, i per a les altres ofereix l'apoi incondicional del mi-nistre i del director general; confia amb la cooperació dels mestres, dels quals ne fa un xardorós elogi, i d'una manera especial de les mares quan veuràn els seus fillets que de arquítics i malaltijos se'ls transformen en sans i intel·ligents.

Els menjadors

Estàn espléndidament instal·lats en el xa-let d'arquitectura aràbiga amb les parets cobertes de rajoles de majòlica de variats dibuixos i colors. El menjador dels nens és a la planta baixa i el de les nenes és al pri-

mer pis. La cuina econòmica està en un edi-fici apart al costat del xalet.

Les criatures entren a l'Escola a les nou del matí i en surten a les quatre de la tarde. Allí s'hi desdejunen, hi dinen i berenen su-culentment.

En el primer pis hi han un thoracogràfic de Dufestel per a midar el volúm toràcic de l'alumne, una bàscula per a pesar-lo i una escala mètrica de Wecker et Masselon per a a midar l'agudesa de la vista.

Els lavabos

N'hi hà dos separats: un per als nens i l'altre per a les nenes. Hi han banyeres i apa-rells per a dutxes per a vuit criatures a l'hora.

Totes les instal·lacions són fetes amb es-plendidesa, fins se poden calificar de lu-xoses.

El gimnàs

Es un gran cubert tapat amb vidrieres pels costats nor i llevant i obert pels demés.

— Camiseria
i Corbateria

— Boqueria-32

:: BARCELONA ::

ESPECIALITAT —
en CAMISES a MIDA
GRAN BARATURA
— de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no **fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS-18-ent.º**

**VIUDA DE
JOSEP RIBAS**

**MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS**

***

INTERIORS COMPLETS

***

**SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS**

***

METAL-LISTERIA * LÁMPARAS

***

OBJECTES D'ART

***

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7

Magatzems i Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per omnibus i camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biaça, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona